

1665-16

Glastuinbouw West-Brabant

Startdocument locatiestudie (plan-MER)

Vastgesteld door GS van Noord-Brabant
20 december 2005

Inhoud

1.	Inleiding	2
2.	Vormgeving procedure streekplanherziening	4
3.	Beleidskader glastuinbouw	8
4.	Nut en noodzaak nieuwe glastuinbouw	13
5.	Mogelijke locaties	18
5.2.1.	Spiepolder	21
5.2.2.	Brabants Westland	21
5.2.3.	Prinslandse Polder	21
5.2.4.	Fijnaart/Heijningen	21
6.	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	21
7.	Beoordeling ruimtevraag	22
8.	Beoordeling Vogel- en Habitatrichtlijn	22
9.	Watertoets	22
10.	Beoordeling Besluit Luchtkwaliteit	23
11.	Indicatie van te verwachten (milieu)effecten	23
12.	Kansen voor duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit	24
13.	Handreiking voor verdere planvorming	25
14.	Evaluatie	25

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doel

Aanleiding voor de studie is de bestuurlijke wens – op zowel provinciaal als landelijk niveau - meer mogelijkheden te scheppen voor geconcentreerde glastuinbouw in Brabant. Belangrijke randvoorwaarden zijn het streven naar duurzaamheid (balans tussen economie, ecologie en sociaal/culturele aspecten) en ruimtelijke kwaliteit.

In het Streekplan Brabant in Balans (2002) zijn daartoe een aantal vestigingsgebieden glastuinbouw aangeduid. Inmiddels is er sprake van gewijzigde (beleids)inzichten die ertoe hebben geleid dat één van de beoogde projectvestigingslocaties (locatie Moerdijkse Hoek) geen doorgang meer zal vinden.

Voorgaande projectvestigingslocatie is in de Nota Ruimte tevens benoemd als landbouwontwikkelingsgebied ten behoeve van (een deel) van de opvangbehoefte uit het Westland.

In het kader van het bestuurlijk overleg d.d. 29 maart 2004 over de Nota Ruimte is afgesproken dat de provincie de ruimte krijgt om een locatie te zoeken welke een geschikt en haalbaar alternatief is voor het aangeduide landbouwontwikkelingsgebied glastuinbouw Moerdijkse Hoek.

Daarnaast is er, gelet op de dynamiek (m.n. schaalvergroting) in de Brabantse glastuinbouw, behoefte aan de opvang van de Brabantse behoefte.

Om de ontwikkeling van een nieuwe projectvestigingslocatie glastuinbouw mogelijk te maken is het noodzaak het Streekplan 2002 te herzien.

In dit kader past een integrale afweging van kansrijke locaties in een vroeg stadium van planvorming in de vorm van een locatiestudie (plan-MER of SMB).

Doel van de studie is het aandragen van beslisinformatie. De studie moet voldoende informatie leveren om een partiële herziening van het streekplan (in de vorm van een concrete beleidsbeslissing) mogelijk te maken. Hiermee is tevens een kader gesteld aan de reikwijdte en diepgang van de studie.

1.2. Reikwijdte van de studie

De studie beperkt zich tot een aantal kansrijke locaties in West-Brabant. In West-Brabant is al ca. 2/3 van het Brabantse glasareaal gevestigd. In de Beleidsnota Glastuinbouw (1999) is er voor gekozen om één projectlocatie in ZO-Brabant (Deurne) en één in West-Brabant te ontwikkelen (zie hoofdstuk 2). Uitgangspunt is dat omwille van synergie en minimalisering van milieudruk de totale behoefte glas op één grootschalige locatie gebundeld kan worden.

De locaties worden in kwantitatieve zin vergeleken op het gebied van absolute beperkingen (beschikbare ruimte en passende beoordeling Vogel- en Habitatrichtlijn en luchtkwaliteit). Op basis van deze vergelijking kunnen locaties ongeschikt blijken voor ontwikkeling van glastuinbouw.

De overblijvende potentieel geschikte locaties worden in kwalitatieve zin vergeleken ten aanzien van (milieu)gevolgen en kansen voor duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit. Deze vergelijking levert de beslisinformatie voor locatiekeuze.

Voor kansrijke alternatieven wordt aangegeven hoe in volgende fasen van planvorming de milieudruk kan worden geminimaliseerd en de duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit kan worden vergroot.

1.3. Meerwaarde milieubeoordeling

Een strategische milieubeoordeling (SMB of plan-mer) is vereist op grond van de Europese Richtlijn 2001/42/EG bij wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven planfiguren die een kader vormen voor latere m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten. Een SMB heeft grote meerwaarde als het proces gelijk start met de planvorming. Op deze wijze kan het SMB-proces bijdragen aan de uitwerking en keuze van alternatieven. De mogelijkheid voor aanpassingen – en daarmee de omvang van de te behalen milieuwinst – is in een vroege fase van planvorming relatief groot. Gerichte inbreng van milieu-informatie is in dit stadium daarom zeer effectief en draagt sterk bij aan de duurzaamheid van projecten.

Wij streven er naar alternatieven te ontwikkelen die geen significante effecten hebben op Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en die geen knelpunten veroorzaken ten aanzien van het besluit luchtkwaliteit.

2. Vormgeving procedure streekplanherziening

2.1. Juridische vormgeving procedure

Zoals uit paragraaf 1.1 Aanleiding en doel blijkt, is het voor de realisering van een nieuwe projectvestigingslocatie glastuinbouw noodzakelijk het streekplan (partiël) te herzien. Gelet op het provinciale beleid voor glastuinbouw is er een duidelijk provinciaal belang aanwezig bij de ontwikkeling van een dergelijke projectlocatie. Daarom wordt ingezet op een streekplanherziening waarbij, door middel van een aantal tussenbesluiten en –stappen, toegewerkt wordt naar een concrete beleidsbeslissing (CBB).

Concrete beleidsbeslissing

Onder “concrete beleidsbeslissing” verstaat de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) *“een als zodanig door het bestuursorgaan aangegeven besluit in een planologische kernbeslissing, een streekplan of een regionaal structuurplan”* (artikel 1 WRO).

Voor zover het gaat om concrete beleidsbeslissingen in een streekplan, wordt deze regeling uitgewerkt in de artikelen 4a en 4b WRO. Daarbij gaat het om het bepalen en (doen) uitvoeren van concrete ruimtelijke projecten en/of ontwikkelingen van provinciaal belang door of onder regie van de provincie. Het kan gaan om een beslissing over een locatie van bepaalde projecten of voorzieningen of om een beslissing met als oogmerk concreet begrensde gebieden nadrukkelijk te vrijwaren van bepaalde activiteiten.

Aan een concrete beleidsbeslissing zijn externe rechtsgevolgen verbonden. Deze vloeien voort uit de strikte binding van overheden en burgers aan hetgeen in het CBB is vastgelegd. Er is geen beleidsruimte meer bij de nadere besluitvorming voor zover hierover in de concrete beleidsbeslissing een besluit is genomen.

In hoofdzaak gaat het om de volgende externe rechtsgevolgen:

- *Voor het gemeentebestuur:* deze dient bij de vaststelling c.q. herziening van gemeentelijke ruimtelijke plannen (bestemmingsplannen en zelfstandige projectplannen) de CBB in acht te nemen;
- *Voor de burger:* voor zover een (ontwerp)bestemmingsplan zijn grondslag vindt in een CBB, kan de burger geen zienswijze bij de gemeenteraad c.q. geen bedenking bij Gedeputeerde Staten inbrengen.

Milieueffectrapport

Het CBB wordt opgesteld om de vestiging van een projectlocatie glastuinbouw van circa 250 hectare (netto) mogelijk te maken.

Op grond van de Wet Milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage (bijlage C, onder 11.3) bestaat er een verplichting om een milieueffectrapport (MER) op te stellen wanneer een glastuinbouwgebied wordt aangelegd met een minimale omvang van 100 hectare. Als m.e.r.-plichtig besluit geldt de vaststelling van het ruimtelijk plan dat als eerste in de mogelijke aanleg van het bedrijventerrein voorziet. Op grond van jurisprudentie wordt een CBB als een dergelijk eerste ruimtelijke plan aangemerkt. Nu in onderhavig CBB een m.e.r.-plichtige activiteit wordt mogelijk gemaakt is het plan m.e.r.-plichtig op grond van de Wet milieubeheer.

Naast de vigerende nationale wetgeving is sinds 21 juli 2004 ook de Europese Richtlijn (EU 2001/42/EG) voor de Strategische Milieubeoordeling (SMB) van plannen en programma's van overheden van kracht geworden. Een SMB moet worden verricht bij de opstelling van strategische plannen die het kader vormen voor activiteiten die m.e.r.-plichtig zijn en/of als het plan een passende beoordeling moet ondergaan op grond van artikel 6 Habitatrichtlijn.

Het streekplan is een voorbeeld van zo'n strategisch plan. De nationale implementatie van de EU-richtlijn zal plaatsvinden door aanpassing van Wet milieubeheer. Deze aanpassing is in ontwerp gereed en zal naar verwachting op korte termijn in werking treden. In dit wetsontwerp wordt in relatie tot het verrichten van de SMB gesproken over het opstellen van een plan-m.e.r..

Uitgaande van dit wetsontwerp is voor het opstellen van een streekplan alleen een plan-m.e.r. vereist. De opstelling van een besluit-m.e.r. is gekoppeld aan het (daarop volgende) bestemmingsplan. Hierbij lijkt de planfiguur van een CBB niet te zijn betrokken.

Procedure

Uitgaande van huidige vigerende regelgeving (Wet Milieubeheer, Besluit-m.e.r., Europese richtlijn 2001/42/EG) is het voor de beoogde herziening van het streekplan in de vorm van een concrete beleidsbeslissing noodzaak zowel een plan-m.e.r. als een besluit-m.e.r. op te stellen.

Beide rapporten (zowel plan-m.e.r./SMB en besluit-m.e.r.) worden ten behoeve van de besluitvorming over de partiële herziening geïntegreerd in één milieurapport/MER. Bevoegd gezag voor zowel de streekplanherziening in de vorm van een CBB als het daaraan ten grondslag liggende milieurapport zijn PS (in mandaat GS).

In het geïntegreerde besluitvormingstraject over de partiële herziening en milieurapportage zijn een aantal tussenbesluiten en -stappen te onderscheiden. Deze worden hieronder nader toegelicht.

Fase 1: voorbereidingsfase

Nadat GS het besluit tot het voorbereiden van een partiële herziening van het streekplan hebben genomen, onderzoeken zij de haalbaarheid van een dergelijke herziening en formuleren zij de opdracht voor de opstelling van een plan-m.e.r. ten behoeve van een goed afgewogen locatiekeuze. De procedure bij de voorbereiding van de opstelling van het startdocument voor het plan-m.e.r. is redelijk vormvrij. GS stellen het concept-startdocument op en bieden deze ter consultatie aan aan diverse instellingen voor een beoordeling over detailniveau en reikwijdte. Daarnaast wordt het concept-startdocument gepubliceerd en tervisie gelegd en wordt de Commissie voor de m.e.r. gevraagd te adviseren. Fase 1 eindigt met de vaststelling van het startdocument en de opdrachtverlening voor het opstellen van het plan-MER door een adviesbureau.

Planningsgegevens: doorlooptijd ca. 3 maanden, periode: 4e kwrt 2005;

Fase 2: Afwegingsfase

Voor de keuze van een geschikte locatie past een integrale afweging van kansrijke locaties in een vroeg stadium van planvorming door een locatiestudie (plan-m.e.r.; ook wel strategische milieubeoordeling –SMB- genoemd).

Met behulp van het plan-MER maken GS een afweging welke locatie als meest geschikt wordt bevonden voor de vestiging van een projectlocatie glastuinbouw.

Het plan-MER zal deel I in het totale MER beslaan.

Hiermee wordt de locatiekeuze in de startnotitie van het inrichtings-MER onderbouwd.

Planningsgegevens: doorlooptijd ca. 3 maanden, periode: 1e kwrt 2006;

Fase 3: Inrichtingsfase

Voor de meest optimale inrichting van de projectlocatie wordt een besluit-MER opgesteld waarin diverse inrichtings-varianten worden uitgewerkt. Voor de opstelling van dit deel van het milieurapport wordt een startnotitie opgesteld, die de formele procedure volgt uit de Wet Milieubeheer (inspraak, consultatie m.e.r.-commissie en anderen betrokken adviesorganen) wat uitmondt in het vaststellen van de richtlijnen voor het inrichtings-MER door het Bevoegde Gezag).

De uitkomsten van het inrichtings-MER worden, na tussentijdse besluitvorming over onder andere het voorkeursalternatief (VKA), neergelegd in een voor-ontwerp streekplan.

1. Voorbereidingsfase

- besluit tot opstarten partiële herziening streekplan
- startdocument plan-MER

2. Afwegingsfase

- opstellen plan-MER
- afweging locatie en keuze

3. Inrichtingsfase

- vaststellen richtlijnen besluit-MER
- vaststellen voor-ontwerp-streekplan in de vorm van CBB

4. Formele besluitvorming

vaststellingstraject (inspraak, consultatie, zienswijzen) dat leidt tot vaststellen partiële herziening streekplan (CBB, inclusief Inrichtings- MER)

Planningsgegevens: doorlooptijd ca. 9 maanden periode: 2^e, 3^e en 4^e kwartaal 2006;

Fase 4: Formele besluitvorming

Het voor-ontwerp streekplan doorloopt een inspraakprocedure waarbij belanghebbenden en adviesorganen worden geraadpleegd. Na verwerking van de inspraak wordt het ontwerp-streekplan vastgesteld. Het ontwerp-streekplan (CBB en Milieurapport) wordt tervisie gelegd ten behoeve van het indienen van zienswijzen en ter toetsing voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r..

De streekplanherziening wordt, na eventuele aanpassing, door PS vastgesteld.

Planningsgegevens: doorlooptijd ca. 12 maanden (indien geen bezwaren), periode: 2007;

2.2. Communicatie-traject

Er is gekozen voor de opstelling van een partiële herziening in de vorm van een concrete beleidsbeslissing. Zoals in voorgaande paragraaf is aangegeven is aan een concrete beleidsbeslissing externe werking verbonden.

De inrichting van het gebied wordt in (hoofdpijnen in) de CBB neergelegd en zowel gemeenten als belanghebbenden zijn daaraan gebonden.

Gelet daarop is een goede externe communicatie noodzakelijk en zijn er waarborgen in de procedure ingebouwd teneinde belanghebbenden bij het proces te betrekken.

PM

3. Beleidskader glastuinbouw

Het ruimtelijk beleid voor glastuinbouw in Noord-Brabant alsmede de behoefte aan een projectlocatie in West-Brabant is gebaseerd op de volgende nota's en beleidsbeslissingen.

1) Beleidsnota Glastuinbouw Provincie Noord-Brabant (augustus 1999)

In de Beleidsnota Glastuinbouw is ervoor gekozen de glastuinbouwsector in Noord-Brabant ruimte te bieden voor groei van 1000 ha in 1999 naar 1500 ha in 2010. Daarnaast zal gestreefd moeten worden naar concentratie van het areaal in aangewezen gebieden. In 2010 zal ca. 75 % van het areaal in deze gebieden gevestigd moeten zijn. In de nota is aangegeven dat in West-Brabant één of wellicht twee projectvestigingen ontwikkeld zouden kunnen worden. Enerzijds voor opvang van Brabantse tuinders die elders moeten wijken of op basis van hun bedrijfsstrategie (schaalgrootte, clustervoordelen) kiezen voor een projectlocatie, anderzijds voor enige opvang van tuinders uit het Westland. Deze opvang zal in relatie tot de toename van het areaal van Brabantse tuinders beperkt kunnen zijn. Tot 2010 wordt rekening gehouden met een vraag van 100-150 ha voor Westlandse tuinders. Als mogelijke projectlocaties in West-Brabant worden genoemd Moerdijkse Hoek en Steenbergen.

2) Locatie-m.e.r. projectvestiging West-Brabant.

In de Beleidsnota Glastuinbouw is aangegeven dat de provincie een nader onderzoek zou starten naar een mogelijke locatie voor een projectvestiging glastuinbouw in West-Brabant. Met het oog op een eventuele Partiele Herziening van het Streekplan 1992 is najaar 1999 een procedure gestart om te komen tot een locatie- en inrichtings-MER. In dit onderzoek werd aanvankelijk uitgegaan van drie alternatieve locaties, te weten : locatie Moerdijkse Hoek, Grote Spiepolder (gem. Moerdijk) en de afronding van de locatie Steenbergen.

3) GS-standpunt 1999

In het kader van de m.e.r.-procedure besluiten GS op 19 september 1999 te voorzien in 200 ha projectmatige nieuwvestiging van glastuinbouw in West-Brabant. Globaal 150 ha zal gevonden moeten worden in Moerdijkse Hoek en 50 ha in afronding van de glastuinbouwvestiging Steenbergen.

GS zijn van mening dat er geen ruimte is voor een glastuinbouwvestiging in Moerdijkse Hoek of de Grote Spiepolder van 250 ha netto. GS vinden dat voor de ruimtelijke uitwerking van het totale gebied Moerdijkse Hoek een integraal plan moet worden opgesteld met 150 ha glas. Voorts zal gestreefd moeten worden naar optimale synergie tussen het nieuwe duurzame bedrijventerrein en de te realiseren glastuinbouwvestiging. In Moerdijkse Hoek is immers gebruik van restwarmte en CO2 mogelijk.

GS hebben dit standpunt najaar 1999 aan het Rijk meegedeeld waarbij tevens is aangegeven dat conform de Beleidsnota Glastuinbouw 100 ha ruimte voor overloop uit het Westland kan worden benut.

Bij brief van 19 november 1999 heeft de Minister van VROM mede namens de Minister van LNV aan het College van GS gevraagd bij Moerdijk in het kader van de m.e.r.-procedure uit te gaan van 250 hectare netto glas mede ten behoeve van herstructurering

van glastuinbouw uit het Westland. Het College heeft aangegeven deze vraag onder voorwaarden te willen onderzoeken. In het MER zijn vijf alternatieven onderzocht te weten: Moerdijkse Hoek in de optie van 150 ha en 250 ha, Grote Spiepolder ook in de opties van 150 ha en 250 ha en de afronding van het glastuinbouwgebied Steenberg. In de m.e.r.-rapportage worden in een globale quickscan meerdere locaties onder de loep genomen, maar uiteindelijk worden de vijf meest geschikte opties nader uitgewerkt. Najaar 2000 is het concept-MER gepresenteerd. Van de onderzochte opties voor een projectlocatie komt Moerdijkse Hoek het meest gunstig naar voren. Gezien de ligging nabij het (toekomstig) bedrijventerrein Moerdijk zijn voor deze locatie ruime mogelijkheden voor het gebruik van industriële restwarmte en CO₂ aanwezig. Daarnaast is sprake van voordelen mbt ruimtelijke inrichting, milieu en ecologie. Het MER-rapport is echter nooit door GS vastgesteld.

4) Bestuurlijk Afsprakenkader herstructurering glastuinbouw

Het Rijk (LNV) heeft in januari 2000 een landelijk bestuurlijk afsprakenkader herstructurering glastuinbouw gesloten met de glastuinbouwsector (LTO-Nederland). Kern hiervan was om ruimte te vinden voor overloop vanuit het Westland in 10 projectlocaties. Moerdijkse Hoek is hierbij als projectlocatie aangegeven. Op basis van dit afsprakenkader is door de Ministeries van LNV en VROM in februari 2001 aan GS verzocht de mogelijkheden te onderzoeken om ca. 100 ha extra glas op Moerdijk te realiseren voor overloop vanuit het Westland. GS hebben dit verzoek ingewilligd en besloten een onderzoek uit te voeren naar mogelijkheden van intensief ruimtegebruik door combinatie van bedrijvigheid en glastuinbouw. Een maximale omvang van 250 ha netto glas was bij deze modelstudie streefopgave.

5) Modelstudie glastuinbouw en bedrijvigheid (najaar 2001)

Uit deze studie blijkt dat er diverse mogelijkheden zijn voor intensivering waarbij een aanzienlijke ruimtewinst geboekt kan worden. Door een combinatie van enkele modellen is een voldoende theoretische ruimtewinst te behalen om 100 hectare extra netto glas te plaatsen. Hierbij kan ook de veel gebruikte verhouding 2:1 (bruto plangebied: netto glas) veranderen. Vooral door schakelen en stapeling van glas op logistieke bedrijven kan winst behaald worden. GS laten de Minister van VROM op 23 oktober 2001 weten dat de modelstudie duidelijk maakt dat het in beginsel mogelijk is om door middel van intensiever en slimmer ruimtegebruik - zoals aangegeven in het onderzoek - extra netto ruimte voor glastuinbouw te creëren. Met deze extra netto ruimte kan de provincie gedeeltelijk, of wellicht geheel, tegemoet komen aan de doelstelling van het Rijk, te weten een streefgrootte van 200 à 250 hectare netto glas op Moerdijkse Hoek. De mogelijkheden voor optimalisatie van het ruimtebeslag zal van veel factoren afhangen. Hierbij worden genoemd; wijze van organisatie van de ontwikkeling van het bedrijventerrein, een strakke regiefunctie bij de gronduitgifte, een koppeling van CO₂- en restwarmtevoorziening en de financiële en commerciële haalbaarheid.

6) Streekplan Brabant in Balans (2002)

De doelstellingen uit de Beleidsnota Glastuinbouw zijn opgenomen in het Streekplan.

Op plankaart 1 (ruimtelijke hoofdstructuur) zijn de concentratiegebieden voor

glastuinbouw globaal en indicatief aangegeven. De locatie Moerdijkse Hoek is als glastuinbouw projectvestigingslocatie Moerdijkse opgenomen. De provincie Noord-Brabant wilde op de locatie Moerdijkse Hoek een bruto 600 hectare groot bedrijventerrein ontwikkelen, in combinatie met glastuinbouw. Inzet is het realiseren van een vernieuwend duurzaam bedrijventerrein.

In de startnotitie m.e.r. (eind 2002) is, mede op basis van de modelstudie glastuinbouw en bedrijvigheid, opgenomen dat ruimte gereserveerd zal worden voor minimaal 150 ha netto glas en maximaal 250 ha netto glas.

De Commissie-m.e.r. heeft in haar advies (voorjaar 2003) op de startnotitie m.e.r. aangegeven dat tijdens locatiebezoek en uit de inspraak is geconstateerd dat de vestiging van glastuinbouw in Moerdijkse Hoek niet vanzelfsprekend is en ook andere locaties wellicht reële opties zijn.

De gemeente Moerdijk heeft in deze periode op vele plaatsen herhaaldelijk aangegeven tegenstander te zijn van ontwikkeling van het nieuwe bedrijventerrein én glastuinbouw op Moerdijkse Hoek.

De haalbaarheid van glastuinbouw bij Moerdijkse Hoek werd binnen de provincie door deze ontwikkelingen steeds sterker in twijfel getrokken.

7) Bestuursakkoord 2003-2007

In het bestuursakkoord 2003-2007 hebben GS voorjaar 2003 opgenomen dat "glastuinbouw op Moerdijkse Hoek kan vervallen onder de voorwaarde dat in West-Brabant in de streekplanuitwerkingen andere locaties worden aangeduid. Deze locatie(s) zijn in principe bedoeld voor de Brabantse glastuinders."

Op basis van deze passage heeft GS in de Integrale visie Moerdijkse Hoek vestiging van glastuinbouw niet langer opgenomen.

8) Streekplan Uitwerkingsplannen

De mogelijkheden voor ontwikkeling van glastuinbouw binnen de concentratiegebieden (vestiging- en doorgroei) is in de Streekplanuitwerkingen in de loop van 2003 in kaart gebracht. Eind 2003 is geconstateerd dat binnen de Uitwerkingsplannen voor de Stedelijke Regio Breda-Tilburg onvoldoende ontwikkelingsruimte voor glastuinbouw als alternatief voor Moerdijkse Hoek gerealiseerd kon worden.

Hieruit is de conclusie getrokken dat in West-Brabant behoefte blijft bestaan aan een projectvestiging glastuinbouw als alternatief voor Moerdijkse Hoek.

8) Revitaliseringsplannen Noord-Brabant (2004)

Op 1 april 2002 is de Reconstructiewet concentratiegebieden inwerking getreden. Ingevolge deze wet zijn er voor de aangewezen concentratiegebieden (Midden en Oost Brabant) reconstructieplannen opgesteld. In Brabant is er daarnaast voor gekozen om ook voor de delen van Brabant die buiten de wet vallen een revitaliseringsplan op te stellen; daar zijn zogenaamde gebiedsplannen opgesteld. Achterliggende gedachte hierbij is dat het hele buitengebied van Brabant aan een opknapbeurt toe is; ook die delen van Brabant die buiten de reconstructie vallen. Bovendien beperken de veranderingen in de landbouwsector zich niet alleen tot de intensieve veehouderijen; ook de andere landbouwsectoren (rundvee, akkerbouw en (glas)tuinbouw) zijn aan veranderingen onderhevig. Hieruit volgt dat voornoemde plannen ook beleid bevatten voor de ontwikkeling van glastuinbouw in Noord-Brabant. De gebieds- en reconstructieplannen zijn hierbij afgestemd op de besluitvorming die eerder in het kader van de uitwerkingsplannen heeft plaatsgehad. In het gebiedsplan Brabantse Delta is aangegeven dat een eventuele projectlocatie glastuinbouw Dinteloord onderwerp van nadere studie is.

9) Nota Ruimte (2004)

In het kader van het opstellen van de Nota Ruimte is tijdens het Landsdeligoverleg Zuid met de Minister van VROM en de DG van LNV gesproken over de glastuinbouwlocatie Moerdijkse Hoek.

GS hebben in dit overleg aangegeven nog steeds een projectlocatie van 200-250 ha te willen ontwikkelen. Moerdijkse Hoek kan hiervoor echter niet in aanmerking komen op basis van het bestuursakkoord. Aangegeven is dat naar een alternatieve locatie wordt gezocht. Daarom is verzocht Moerdijkse Hoek niet als projectlocatie glastuinbouw in de nota Ruimte op te nemen.

Vanuit het Ministerie van LNV is aangegeven dat onderzoek naar alternatieve locaties mogelijk is, maar vooralsnog wordt vastgehouden aan de locatie Moerdijkse Hoek. Door de minister van VROM is geconcludeerd dat er ruimte is om een alternatieve locatie te bekijken. Afsproken is dat de provincie het initiatief neemt om over een alternatieve locatie te spreken met VROM en LNV wanneer er voldoende duidelijkheid is.

10) Beleidsbrief "Nadere uitwerking ruimtelijk beleid glastuinbouw" (13 september 2005)

Deze brief aan de Tweede Kamer over de glastuinbouw is in belangrijke mate gebaseerd op het evaluatie-onderzoek 'ruimtelijk beleid glastuinbouw' dat dit voorjaar in opdracht van LNV en VROM is uitgevoerd. De brief geeft ook de reactie op het advies 'Plankgas voor het glas?' van de Raad voor het Landelijk Gebied. In het RLG advies wordt met name de Zuid-West as (Zuid-Holland, West-Brabant, Zeeland) aangeduid als kansrijk gebied voor de verdere ontwikkeling van glastuinbouw. Bundeling van glastuinbouw en tegengaan van verspreid glas blijven uitgangspunten voor het Rijk. Om die reden handhaaft het Rijk het beleid van de in de Nota Ruimte genoemde LOG's. De evaluatie geeft ook aan dat er voor de locaties Luttelgeest en Moerdijkse Hoek regionaal geen draagvlak is. Het Rijk zal geen actie ondernemen richting de betrokken provincies en gemeenten om daarin verandering aan te brengen. Het Rijk zal met de provincie Noord-

Brabant overleggen op welke wijze tegemoet gekomen kan worden aan de afspraak dat het Rijk in beginsel open staat voor een gelijkwaardig alternatief voor Moerdijkse Hoek, zoals gemaakt tijdens bestuurlijk overleg over de Nota Ruimte.

11) Tussentijdse evaluatie Beleidsnota Glastuinbouw (2005)

In 2005 wordt een tussentijdse evaluatie van de Beleidsnota Glastuinbouw uitgevoerd. Aanleiding hiervoor is enerzijds het moeizaam tot ontwikkeling komen van de concentratiegebieden voor glastuinbouw en anderzijds de versnelde schaalvergroting die zich de afgelopen jaren binnen de glastuinbouwsector heeft voorgedaan. De eerste resultaten van de evaluatie laten zien dat er ook bij Brabantse tuinders een groeiende behoefte is naar locaties om grootschalige glastuinbouwbedrijven te kunnen ontwikkelen.

4. Nut en noodzaak nieuwe glastuinbouw

4.1. Analyse Behoeft

Behoeft binnen Brabant

In het streekplan Brabant in Balans uit 2002 is een behoefte geraamd voor de groei van de glastuinbouwsector gebaseerd op de Beleidsnota glastuinbouw uit 1999.

In de Beleidsnota Glastuinbouw werd uitgegaan van ruimte voor groei van het glastuinbouwareaal in Brabant met 500 ha. Deze ruimte voor groei is gebaseerd op de uitkomsten van twee scenario's, die door het Landbouw Economisch Instituut (LEI) zijn opgesteld. In de nota Glastuinbouw is vermeld dat deze twee scenario's slechts een raming zijn met indicatieve betekenis. Aangegeven is dat voor de realisatie van deze groei medewerking van veel partijen nodig is. In de nota Glastuinbouw is tevens geconstateerd dat tuinders uit het Westland belangstelling hebben voor vestiging in Noord-Brabant. Van de op basis van de LEI-studies geboden 500 ha groeiruumte zou ca 100-150 ha bestemd worden voor overloop vanuit het Westland. In de Beleidsnota werd voorzien om mogelijk een projectlocatie in ZO-Brabant te ontwikkelen en één in West-Brabant. De projectlocatie West-Brabant (Moerdijkse Hoek) zou in eerste instantie een omvang van 150 ha netto glas moeten beslaan. Het merendeel hiervan zou bestemd zijn voor Brabantse tuinders en een kleiner deel voor Westlanders.

De sterke schaalvergroting die binnen de sector gaande is heeft nog meer dan in 1999 een grote ruimtebehoefte bij Brabantse glastuinders tot gevolg. Het LEI gaf in 1999 aan dat een glastuinbouwbedrijf in 2010 een areaal van 2 tot 4 ha zou beslaan voor een optimaal rendement. Inmiddels is de schaalvergroting in de glastuinbouwsector echter in een stroomversnelling geraakt. Voor met name de glasgroenteteelt, die in Brabant ca 2/3 van het areaal beslaat, is er sprake van een zeer sterke schaalvergroting (zie tabel 4.1)

Bedrijven met een omvang van 10 ha of meer zijn geen uitzondering meer. Binnen de projectlocatie ZO-Brabant (Deurne) wordt het beschikbare areaal van 75 ha netto glas ingevuld door 7 Brabantse ondernemers. Daarnaast is er bij deze locatie een wachtlijst van geïnteresseerde ondernemers die niet meer ingeplaatst kunnen worden.

Door het wegvallen van de locatie Moerdijkse Hoek (Bestuursakkoord 2003-2007) en het ontbreken van voldoende aanbod binnen de Uitwerkingsplannen Stedelijke Regio Breda-Tilburg van kavels groter dan 5 ha is een alternatieve locatie dringend gewenst. Voor de in 1999 geplande 150 ha projectlocatie West-Brabant bestaat thans concrete belangstelling voor grote percelen (informatie TuinbouwOntwikkelingsMaatschappij). Gezien de enorme schaalvergroting is een dergelijke locatie wellicht zelfs te weinig om aan de kwalitatieve (= grote percelen) en kwantitatieve ruimtevrage binnen West-Brabant te voldoen.

Tabel 4.1: Verdeling bedrijven naar omvang in Brabant, de Brabantse COROP-gebieden en Nederland in 1990 en 2003 in %

		0,01 tot 0,25 ha	0,25 tot 0,50 ha	0,5 tot 1 ha	1 tot 2,5 ha	2,5 tot 5 ha	5 ha en meer	Totaal
Nederland	1990	34,3	14,6	27,8	20,5	2,4	0,4	100
	2003	28,5	12,3	21,3	27,1	8,2	2,6	100
Noord-Brabant	1990	42,3	15,2	22,0	18,2	2,0	0,2	100
	2003	34,3	12,7	19,4	24,3	7,2	2,2	100
West-Brabant	1990	38,1	17,9	22,8	18,6	2,4	0,2	100
	2003	32,5	14,1	20,2	22,7	7,3	3,1	100
Midden-Brabant	1990	45,0	14,0	18,5	18,9	3,6	0,0	100
	2003	31,3	11,6	17,7	30,6	8,2	0,7	100
Noordoost-Brabant	1990	52,9	12,1	19,2	13,8	1,3	0,8	100
	2003	43,0	10,1	19,0	22,9	4,3	0,8	100
Zuidoost-Brabant	1990	40,4	13,2	25,2	20,5	0,6	0,0	100
	2003	31,1	12,7	18,7	25,9	9,2	2,4	100

Bron: CBS, bewerking ETIN Adviseurs

Landelijke behoefte

Het Rijk heeft in 2000 aan Noord-Brabant verzocht de mogelijkheden te bekijken om in West-Brabant een projectlocatie van 250 hectare te ontwikkelen om 100 ha extra overloop uit het Westland mogelijk te maken bovenop de geraamde brabantse behoefte (150 ha). In het GS-bestuursakkoord 2003-2007 is prioriteit gegeven aan het bieden van ruimte voor Brabantse tuinders. Het Rijk zal de provincie echter houden aan eerdere toezeggingen om substantiele ruimte voor overloop vanuit het Westland te bieden. In eerste instantie was op basis van de Beleidsnota Glastuinbouw over de hele provincie hiervoor ca. 150 ha gereserveerd. Inmiddels is hiervan al een behoorlijk gedeelte ingevuld. Tuinders uit het Westland hebben zich in de afgelopen jaren (vanaf ca 1990 tot heden) gevestigd en bedrijven uitgebreid in de Plukmadese Polder, in de Spiepolder bij Zevenbergen, in de polder Westland bij Steenbergen en in het gebied Kievitsakkers bij Someren. Het verzoek van het Rijk om 100 ha extra op de projectlocatie West-Brabant te reserveren, vraagt dus een extra ruimtebeslag in West-Brabant. Het Rijk heeft reeds aangegeven vast te houden aan een locatie van minimaal 250 ha netto glas en aan ruimte voor overloop uit het Westland. Van de bij de TOM gemelde belangstelling voor grote kavels op een West-Brabantse projectlocatie is ook een behoorlijk deel afkomstig van Westlandse tuinders. De Zuid-West as (Zuid-Holland, West-Brabant, Zeeland) is in het rapport 'Plankgas voor het glas?' van de Raad voor het Landelijk Gebied ook aangeduid als kansrijk gebied voor de verdere ontwikkeling van glastuinbouw gezien de ligging nabij Greenport Westland en de havens van Rotterdam, Vlissingen en Antwerpen.

Conclusie

Uitgaande van de beraamde behoefte in de nota Glastuinbouw die is opgenomen in het Streekplan 2002, de reeds in gang gezette schaalvergroting binnen de glastuinbouwsector, de beperktere mogelijkheden voor ontwikkeling van glastuinbouw op de in het Streekplan aangeduide vestigingsgebieden glastuinbouw, zoals opgenomen in de uitwerkings- en revitaliseringsplannen alsmede de taakstelling die er vanuit het Rijk is opgenomen voor de opvang vanuit het Westland, is het aannemelijk dat er een

behoefte bestaat aan de ontwikkeling van een projectlocatie glastuinbouw in West-Brabant van circa 250 hectare glas (netto).

In het kader van de opstelling van onderhavig milieuraapport is het wel noodzakelijk dat de gegevens worden geactualiseerd en nader worden onderbouwd.

4.2. Criteria zoekgebieden

Concentratie van glastuinbouw (bundelingsprincipe)

Het Streekplan 2002 gaat uit van het zoveel als mogelijk concentreren van glastuinbouw binnen de daartoe in het Streekplan aangewezen vestigings- en doorgroeigebieden. Het streven is er op gericht dat in 2012 driekwart van de oppervlakte glas van glastuinbouwbedrijven in Noord-Brabant zich in de vestigings- en de doorgroeigebieden bevindt.

Bundeling van glastuinbouwbedrijven biedt mogelijkheden voor synergie op o.a. het gebied van energie, logistiek, arbeid, water en landschappelijke inpassing. Door concentratie wordt verspreide verglazing in het buitengebied tegen gegaan en wordt de milieudruk op andere delen van het landelijke gebied verminderd.

Voorgaand beleid is recent bevestigd door de beleidsbrief van de Minister van LNV "Nadere uitwerking ruimtelijk beleid glastuinbouw" van 13 september j.l. Hierin is het volgende opgenomen:

"Bundeling blijft uitgangspunt voor de ruimtelijke ontwikkeling van glastuinbouw.

Het evaluatierapport van NovioConsult Van Spaendonck geeft antwoord op de evaluatievragen voor de LOG's die in de Nota Ruimte aangegeven staan. De LOG's blijken nog weinig te hebben bijgedragen aan het accommoderen van verplaatste bedrijven uit oude glastuinbouwgebieden; pas recent komen verplaatsingen op gang.

Ze leveren wel een bijdrage aan herstructurering in de regio; de meeste in de LOG's gevestigde bedrijven zijn afkomstig uit de betreffende regio. Daarnaast geeft dit rapport veel inzicht in wat er speelt rondom de bestuurlijk-planologische processen om glastuinbouwlocaties tot ontwikkeling te brengen.

Op deze en soortgelijke aspecten van de evaluatie en welke consequenties het Rijk naar aanleiding daarvan trekt kom ik terug onder 'Continuïteit'.

Ik constateer een breed draagvlak in de maatschappij voor de visie dat (economische, ecologische en sociale) duurzame ontwikkeling vraagt om bundeling van de glastuinbouw in landbouwontwikkelingsgebieden; zowel bij regionale overheden als bij de sector en bij maatschappelijke organisaties. De evaluatie geeft aan dat provincies het bundelingsbeleid als uitgangspunt nemen voor het ruimtelijk glastuinbouwbeleid. Beleid voor het afremmen van de verspreide ontwikkeling van glastuinbouw en het schrappen van bestemd (papieren) glas, dat zich buiten de landbouwontwikkelingsgebieden of greenports bevindt, komt echter nog maar matig van de grond. Hierbij speelt de vrees voor planschadeclaims een rol.

Om dit proces een nadere stimulans te geven zet het Rijk twee acties in gang, welke ik nader zal toelichten onder 'Perspectief van bedrijven buiten

landbouwontwikkelingsgebieden en greenports' en 'Impuls voor het herbestemmen van papieren glas'. Doel ervan is provincies te ondersteunen bij het maken van heldere keuzes over waar wel en waar geen glastuinbouw(ontwikkeling) gewenst is; en hen te helpen om samen met gemeenten verspreide glasontwikkeling tegen te gaan." Einde citaat.

Wanneer speelt de behoefte (planhorizon)?

De Beleidsnota Glastuinbouw beslaat de periode van 1999 tot 2010. Omdat deze periode inmiddels halfweg is en gezien de te verwachten langdurige planologische procedures voor de ontwikkeling van een projectlocatie is het reëel een planperiode van 2005-2010 te kiezen. Wellicht zal vanwege de sterke schaalvergroting de ruimtebehoefte nog enigszins naar boven bijgesteld moeten worden. Voor een projectlocatie van 250 ha netto glas zal waarschijnlijk ook voldoende belangstelling bestaan.

Welke eisen worden aan locaties gesteld?

In de Beleidsnota Glastuinbouw en het Streekplan is er nadrukkelijk voor gekozen om de glastuinbouwsector ruimte voor duurzame ontwikkeling te bieden. Duurzaamheid betekent in dit verband een zuinig omgaan met ruimte, een inrichting die bijdraagt aan milieudoelstellingen en aandacht voor beeldkwaliteit. Waar mogelijk zal milieuvoordeel nagestreefd moeten worden en zullen effecten op de omgeving zoveel mogelijk moeten worden beperkt.

Bij de projectlocatie Moerdijkse Hoek was nadrukkelijk de koppeling met restwarmte en CO2 in beeld. Voor alternatieve locaties zal moeten worden nagegaan of er op dit vlak mogelijkheden zijn.

Daarnaast zal nagegaan moeten worden of synergie mogelijk is mbt waterhuishouding, logistiek en verkeer, arbeid, landschappelijke inpassing etc.

Waarom alleen West-Brabantse zoekgebieden?

Zoals in hoofdstuk 1.2 reeds is aangegeven, is er bij de ontwikkeling van projectvestigingslocaties gekozen voor een gespreide ontwikkeling in Noord-Brabant. In het Streekplan waren daartoe twee projectvestigingslocaties aangewezen; één in zuidoost Brabant (Deurne) en één in West-Brabant (Moerdijk).

Gelet op het wegvallen van de projectvestigingslocatie Moerdijk, de opvangtaak die de projectlocatie dient te vervullen voor de overloop uit het Westland, de vanuit het rijks ingezette beleidslijn voor een verdere ontwikkeling van de Zuid-West as alsmede de fysieke ruimtelijke mogelijkheden die er binnen West-Brabant bestaan voor de ontwikkeling van een grootschalige projectlocatie Glastuinbouw, is er voor gekozen het zoekgebied tot West-Brabant te beperken.

5. Mogelijke locaties

5.1. Eerste selectie van mogelijke alternatieven

Gelet op het streven naar een gebundelde ontwikkeling van glas alsmede het streven naar duurzaamheid zijn er bij het benoemen van mogelijk alternatieve locaties de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Uitgaande van de voorlopig ingeschatte behoefte moet er fysiek ruimte zijn voor de ontwikkeling van circa 250 hectare netto glas; dit komt overeen met een bruto omvang van circa 400-500 hectare.
- Geen plek voor een projectvestiging in een gebied dat is gereserveerd voor toekomstige stedelijke structuur of infrastructuur.
- Niet in de EHS, GHS, Zoekgebieden voor Ruimte voor de Rivier, Waterwingebieden.
- Vanuit het streven naar duurzaamheid is gezocht naar mogelijke locaties waarbij gebruik gemaakt kan worden van synergiemogelijkheden met omliggende functies zoals onder andere het benutten van restwarmte en CO₂ en/of een clustering met innovatieve bedrijvigheid.
- Een grootschalige inrichting en verkaveling van het gebied is gelet op de verwachte omvang van de toekomstige bedrijven wenselijk.
- De aanwezigheid van, respectievelijk de mogelijkheid tot, een goede aansluiting op hoofdinfrastructuur.

Bij het benoemen van alternatieve locaties is allereerst aansluiting gezocht bij de Nota Glastuinbouw. Deze is vertaald in locaties voor glas in het Streekplan 2002 (doorgroeien vestigingslocaties). Bij het wegvallen van de vestigingslocatie Moerdijkse Hoek uit het Streekplan is primair gekeken naar de doorgroeien- en vestigingslocaties uit het Streekplan. Bij brief van 2003 hebben GS een inventarisatie verricht bij de diverse gemeenten in West-Brabant waar een vestigings- en/of doorgroeigebied glastuinbouw is gevestigd om te bezien of binnen deze gebieden wellicht ruimte bestaat voor een verruimde opvang van glastuinbouw. Uit deze inventarisatie is gebleken dat binnen de meeste aangeduide gebieden geen extra ruimte aanwezig is. Uitzondering vormt het vestigingsgebied glastuinbouw Westland te Steenberg. De gemeente heeft te kennen gegeven te willen bezien of er aansluitend op deze locatie ruimte gevonden kan worden voor een verdere ontwikkeling van glas.

Daarnaast lijkt er binnen de locatie Groote Spiepolder te Moerdijk, gelet op de binnen het streekplan aangeduide zoeklocatie nog voldoende ruimte aanwezig te zijn voor de opvang van glas. Vermeld moet worden dat de gemeenteraad bij besluit van de binnen het streekplan aangeduide zoeklocatie in omvang fors heeft beperkt.

Van belang is voorts dat de in het streekplan aangewezen vestigings- en doorgroeigebieden nader zijn begrensd in de uitwerkingsplannen van het streekplan en de reconstructie- en gebiedsplannen. Binnen de meeste van deze gebieden is de fysieke

ruimte voor de opvang van glas ten opzichte van het streekplan beperkt vanwege aanwezige omgevingsfactoren.

Bij de afweging van de in het Streekplan aangeduide doorgroei- en vestigingsgebieden voor een realistisch, gelijkwaardig en fysiek voldoende groot alternatief voor de projectvestiging Moerdijkse Hoek blijven over: het Steenbergse Westland en de Grootte Spiepolder (Moerdijk).

Bij het zoeken naar realistische en haalbare alternatieven voor de ontwikkeling van een projectvestigingslocatie glastuinbouw is voorts aansluiting gezocht bij bestaande beleidsdocumenten (zie paragraaf 2.1) en rapportages.

In het concept-MER Projectvestiging Glastuinbouw West-Brabant (21 september 2000) zijn een aantal locaties uit de het streekplan 1992 vergeleken met twee nieuwe locaties bij Moerdijk (Moerdijkse Hoek en Grootte Spiepolder) en één locatie bij Steenberg (Westland). Alledrie de locaties werden in het MER positief beoordeeld.

Inmiddels is gebleken dat glastuinbouw op de locatie Moerdijkse Hoek vanwege gewijzigde beleidsinzichten niet meer wenselijk is. Hierbij heeft onder andere een rol gespeeld dat er twijfels bestonden over de combinatie van grootschalige (zware) bedrijvigheid met glastuinbouw op een bedrijventerrein omdat dit vanuit een oogpunt van veiligheid mogelijk grote beperkingen kan opleggen aan de inrichting van het terrein (het MER-rapport is gelet hierop niet afgerond). Daarnaast speelde de enorme ruimte- en milieudruk op de kern een rol. Van projectie van zowel grootschalige bedrijvigheid als grootschalige glastuinbouw in één en dezelfde gemeente is afgezien.

Ondanks de recent ontstane onduidelijkheid over de totstandkoming en vorm van grootschalige bedrijvigheid op Moerdijkse Hoek, is het niet wenselijk deze locatie als alternatieve zoeklocatie deel te laten uitmaken van de plan-MER. Primair blijven er bezwaren bestaan tegen de combinatie van grootschalige zware milieuhinderlijke bedrijvigheid met glastuinbouw, waarbij tevens een rol speelt dat er binnen West-Brabant met name behoefte bestaat aan een invulling van het glastuinbouwgebied met voor consumptie vatbare producten. Daarnaast is de fysieke behoefte aan glastuinbouw van die omvang (250 hectare netto glas brengt een ruimteclaim met zich van circa 400-500 hectare) dat deze niet meer binnen het zoekgebied voor Moerdijkse Hoek gefaciliteerd kan worden. Een nog grotere ruimteclaim op het buitengebied rondom de kern Zevenbergen wordt vanuit planologische optiek afgewezen.

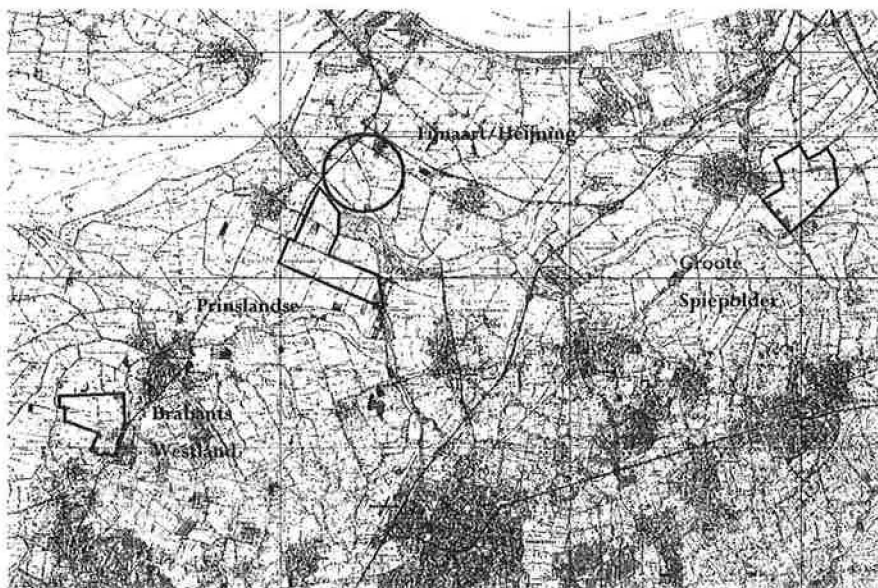
De ook in het concept-MER uit 2002 onderzochte locaties Grootte Spiepolder en het Steenbergse Westland zijn in principe nog steeds kansrijk.

antal locaties waar fysiek de ruimte aanwezig lijkt voor de opvang van de geraamde behoefte aan glas. Hierbij is onder andere gekeken naar de polders ten westen van de kernen Dinteloord en Klundert. Gelet op de algemene uitgangspunten voor de ontwikkeling van een projectvestigingsgebied glastuinbouw, zoals hierboven geformuleerd, bieden deze locaties geen meerwaarde met betrekking tot een duurzame invulling van het gebied. De locaties zijn solitair gelegen en voor de locatie ten westen van Dinteloord geldt in het bijzonder dat deze in de directe nabijheid van een Vogel- en Habitatrichtlijngebied is gelegen. De polder ten westen van de Dintel in de gemeente Halderberge heeft voorts een kleinschalig karakter waardoor de ontwikkeling van het gebied vanuit economische haalbaarheid twijfelachtig is.

Tot slot is een initiatief ontstaan (Suikerunie/TOM) voor de ontwikkeling van glastuinbouw in de Prinslandse Polder bij Dinteloord. Op deze locatie kan synergie ontstaan met een nog te ontwikkelen agroindustriële complex rond de suikerfabriek. Als vergelijkbaar alternatief voor de Prinslandse Polder kan de polder van Fijnaart/Heijningen worden aangemerkt. Ruimtelijk gezien kan de te verwachten synergie met het agroindustriële complex immers ook worden bereikt met een noordelijke variant op dit initiatief in de polders ten zuiden van Fijnaart en Heijningen. Hoewel deze locatie niet wordt genoemd in de plannen van Suikerunie/TOM is dit een kansrijke, vergelijkbare locatie met de Prinslandse Polder.

Conclusie is dat de volgende locatie mogelijk kansrijke alternatieven vormen voor de ontwikkeling van een projectvestigingslocatie glastuinbouw:

- Groote Spiepolder (Moerdijk)
- Brabants Westland (Steenbergen)
- Prinslandse Polder (Steenbergen/Dinteloord)
- Fijnaart/Heijningen (Moerdijk)

Figuur 5.1: Ligging van de mogelijke alternatieven

5.2. Beschrijving alternatieven

In deze paragraaf wordt globaal de ligging en omvang van de locaties beschreven. De informatie is afkomstig uit het MER Projectvestiging Glastuinbouw en de plannen van Suikerunie en TOM voor de Prinslandse Polder. In het MER zijn de locaties beoordeeld ten aanzien van harde belemmeringen (ruimteclaims van andere functies), mogelijkheden voor synergie en beperkende criteria (milieueffecten). De informatie is indicatief en moet in de locatiestudie worden geactualiseerd en nader worden uitgewerkt

5.2.1. Spielpolder

De Spielpolder ligt ten Oosten van Zevenbergen. De omvang van de locatie is circa 150 tot 250 hectare. De locatie kent geen harde belemmeringen. De mogelijkheden voor synergie in de vorm van agroclusters zijn gunstig. Met uitzondering van waterhuishoudkundige aspecten zijn er geen beperkende criteria.

5.2.2. Brabants Westland

De locatie Westland ligt ten zuidwesten van Steenberg. De omvang is circa 150 hectare. De locatie kent geen harde belemmeringen. De mogelijkheden voor synergie in de vorm van agroclusters scoren neutraal. De locatie kent geen duidelijke beperkende criteria. Aandachtspunt zijn waterhuishoudkundige aspecten en cultuurhistorische waarden.

5.2.3. Prinslandse Polder

De locatie Prinslandse Polder ligt ten zuidoosten van Dinteloord. Er heeft nog geen beoordeling plaatsgevonden van belemmeringen, synergie en beperkende criteria. Het plan van Suikerunie en TOM, om in combinatie met een agro-industrieel complex een projectvestigingsgebied glastuinbouw te realiseren, biedt voorsnog voldoende perspectieven voor een gunstige beoordeling. Het initiatief heeft een basis in een gemeentelijke visie voor het gebied rond Dinteloord.

5.2.4. Fijnaart/Heijningen

De locatie Fijnaart/Heijningen betreft het poldergebied ten noorden van de Dintel tussen Fijnaart en Heijningen. De beschikbare omvang is niet begrensd. De locatie kent geen basis in plannen of besluiten. Het is echter ruimtelijk gezien een alternatief dat mogelijk evenveel mogelijkheden biedt als de locatie Prinslandse Polder. Vanwege deze reden is een beoordeling in het kader van zogvuldige besluitvorming gewenst en wordt de locatie in de studie meegenomen.

6. Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Er wordt een omschrijving gevraagd van ontwikkelingen in kansen en (ruimtelijke) belemmeringen binnen de genoemde alternatieven. Voornaamste vragen zijn:

- Liggen er andere ruimteclaims op de aangedragen locaties? Blijft er fysiek ruimte beschikbaar voor glastuinbouw of wordt uitbreiding beperkt door andere ruimtevragerende functies (zoals woningbouw, bedrijventerreinen, infrastructuur, waterberging)?
- Zijn eventuele andere ruimteclaims (op danwel in de directe omgeving van de locaties) conflicterend of verenigbaar? Blijft er voldoende 'milieugebruiksruimte' beschikbaar om duurzaam en efficiënt te blijven produceren?

7. Beoordeling ruimtevraag

Door confrontatie van de geactualiseerde ruimte*vraag* en het *aanbod* van ruimte volgens de autonome ontwikkeling wordt de vraag beantwoord of de alternatieven nu en in de toekomst voldoende ruimte bieden voor invulling van de Brabantse en Landelijke behoefte. Alternatieven die niet aan de ruimte*vraag* kunnen voldoen zijn niet langer kansrijk te noemen.

8. Beoordeling Vogel- en Habitatrichtlijn

Binnen de studie is het relevant om na te gaan of de alternatieven significante gevolgen hebben voor een gebied dat is aangewezen in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn. De beoordeling bevat op het abstractieniveau van deze studie in ieder geval de volgende elementen:

- Worden er knelpunten verwacht?
- Hoe kunnen knelpunten in latere fasen worden voorkomen of hoe kunnen eventuele gevolgen worden beperkt (alternatieven, mitigerende maatregelen)

Bij de uitvoering van de studie moet blijken of het mogelijk is om in deze planfase al tot een passende beoordeling (conform de VHR) kan worden gekomen. Als een passende beoordeling nog niet mogelijk is moet worden aangegeven wanneer en hoe deze in vervolgstappen kan worden gerealiseerd.

9. Watertoets

Voorstel: Jos van der Wijst pm

10. Beoordeling Besluit Luchtkwaliteit

De beoordeling ten aanzien van het besluit luchtkwaliteit geeft antwoord op de volgende vragen:

- Worden er knelpunten verwacht?
- Hoe kunnen knelpunten in latere fasen worden voorkomen of hoe kunnen eventuele gevolgen worden beperkt (alternatieven, mitigerende maatregelen)

Uit de beoordeling zal blijken of luchtkwaliteit een harde belemmering vormt voor de ontwikkeling van glastuinbouw op de locaties.

11. Indicatie van te verwachten (milieu)effecten

11.1. Algemeen

Voor de alternatieven die op basis van de beoordeling ten aanzien van ruimte, lucht en VHR-gebieden gaan harde beperkingen kennen worden de globale milieugevolgen in beeld gebracht.

De verwachte milieueffecten van de alternatieven worden op globaal niveau beschreven. Op het niveau van locatiekeuze voor veel aspecten worden volstaan met een kwalitatieve of semi-kwantitatieve benadering. Alleen mogelijke aanzienlijke gevolgen worden beschreven (dus geen details en subtiliteiten)

Relevante overwegingen zijn:

- Zijn gevolgen negatief of positief?
- Op welke termijn spelen de gevolgen?
- Zijn de gevolgen tijdelijk of blijvend?
- Kunnen de gevolgen worden beperkt of voorkomen?

11.2. Aspecten

De te beoordelen aspecten worden gedefinieerd na consultatie van de betrokken partijen. Vooral nog zullen de volgende onderwerpen aan bod komen:

- Bodem en water;
- Biodiversiteit;
- Landschap en cultuurhistorie;
- Leefomgeving (lucht, geluid, externe veiligheid, licht);
- Bereikbaarheid en regionale economie (o.a. A4);
- Cumulatieve effecten (relatienetwerk in beeld).

11.3. Toetsingskader

Het toetsingskader wordt nader ingevuld en geconcretiseerd na consultatie van de betrokken partijen. Uitgangspunt is de wijze van beoordeling zoals die in het MER Projectvestiging Glastuinbouw West-Brabant (2000) heeft plaatsgevonden.

12. Kansen voor duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit

Provinciale staten van Noord-Brabant noemt duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit als twee belangrijke uitgangspunten voor de implementatie van haar beleid.

Duurzaamheid: p.m.

Aandacht voor de aspecten warmtekoude-opslag, bio-massa (vergisting, verbranding, vergassing), wateroverlast, verdroging, berging, onttrekking gw, diepte-infiltratie, aandacht voor sociaal-psychologische aspecten, aandacht voor duurzame energie, innovatie en synergie, aandacht voor verschijningsvorm, inpassing (is dit in alle gevallen mogelijk?), meervoudig ruimtegebruik, Aandacht voor lichthinder, combinatiemogelijkheden met windenergie, aansluiting op electriciteitsinfrastructuur

Dit betekent dat ook op het niveau van locatiekeuze een verkenning van kansen en beperkingen op dit vlak gewenst is. De voornaamste voorliggende vragen zijn:

- In hoeverre zijn er mogelijkheden voor synergie in de vorm van agroclusters?
- Waar liggen verdere kansen in de relaties tussen het economisch, het ecologisch en het sociaal cultureel kapitaal.
- Welke mogelijkheden biedt de locatie voor invulling van de ruimtelijke kwaliteit?
- Welke mogelijkheden zijn aanwezig, respectievelijk (kunnen) worden ontwikkeld, vanuit het streven naar een duurzaam ingericht vestigingsgebied glastuinbouw?
- Waterberging is een zeer belangrijk thema in West-Brabant. Zijn er mogelijkheden, en zo ja welke, om glastuinbouw te combineren met waterberging (meervoudig ruimtegebruik)?
- In hoeverre biedt de locatie mogelijkheden voor de opvang van aanpalende bedrijvigheid en/of overige voorzieningen ten behoeve van de projectvestigingslocatie glastuinbouw en in hoeverre is dit wenselijk c.q. bestaan er mogelijkheden in de (directe) omgeving voor de opvang daarvan?

Bij de uitwerking van de vragen vormen de modellen van TELOS (duurzaamheid) en Habiforum (ruimtelijke kwaliteit) een leidraad.

13. Handreiking voor verdere planvorming

Het is van groot belang dat de informatiestroom tussen de verschillende schaalniveau's van planvorming gewaarborgd wordt. In de studie wordt expliciet en concreet in de vorm van een *ontwerpopgave* aangegeven op welke wijze de bevindingen uit de locatiestudie moeten worden meegenomen in de verdere planvorming.

14. Evaluatie

In een aanzet tot een evaluatieprogramma wordt aangegeven hoe de genoemde ontwerpopgave in de verdere planvorming wordt gerealiseerd en hoe de werkelijk optredende effecten zullen uitpakken. Daarnaast wordt de essentiële informatie uit de locatiestudie getoetst aan de resultaten van vervolgfases (inrichting).